

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 30.4.2004
KOM(2004) 341 galutinis

2004/0117 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REKOMENDACIJA

**dėl nepilnamečių ir žmogiškojo orumo apsaugos ir atsakymo teisės, atsižvelgiant į
Europos garso, vaizdo ir informacijos paslaugų pramonės konkurencingumą**

(pateikta Komisijos)

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. ĮVADAS

1998 m. rugsėjo 24 d. Taryba patvirtino Rekomendaciją dėl Europos garso, vaizdo ir informacijos paslaugų pramonės konkurencingumo plėtros, remiant nacionalines programas, siekiant sukurti palyginamą ir efektyvų nepilnamečių ir žmogiškojo orumo apsaugos lygį (98/560/EB)¹(toliau – rekomendacija). Rekomendacija yra pirmasis juridinis instrumentas ES lygmenyje dėl garso, vaizdo ir informacijos paslaugų, apimančių visas pateikimo formas, nuo radijo programų transliavimo iki interneto, turinio.

Rekomendacijos III skirsnio 4 pastraipoje Komisija raginama, praėjus dvejiems metams po rekomendacijos patvirtinimo, pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai jos taikymo valstybėse narėse vertinimo ataskaitą.

Pirmąjį kartą rekomendacijos įgyvendinimas buvo įvertintas 2000 m., o pirmoji ataskaita paskelbta 2001 m., pavadinta „Vertinimo ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl 1998 m. rugsėjo 24 d. Tarybos rekomendacijos dėl nepilnamečių ir žmogiškojo orumo apsaugos²“. Ataskaitoje buvo nurodyta, kad rekomendacija bendrai buvo įgyvendinama gana patenkinamai. Tarybos posėdyje („Kultūra“) buvo patvirtintos išvados dėl 2001 m. birželio 21 d. vertinimo ataskaitos, o Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl 2002 m. balandžio 11 d. ataskaitos³, kurioje Komisija raginama parengti tolimesnę ataskaitą, tinkamu metu, ir, pageidautina, iki 2002 m. gruodžio 31 d.

2003 m. gruodžio 12 d. Europos Komisija patvirtino naują, 1998 m. rugsėjo mėn. Tarybos rekomendacijos dėl nepilnamečių ir žmogiškojo orumo apsaugos garso, vaizdo ir informacijos paslaugų srityje, vertinimo ataskaitą. Ataskaitoje analizuojamos priemonės, kurių ES lygmeniu nuo 2000 metų ėmėsi valstybės narės.

Siekiant neatsilikti nuo technologijų plėtros pateikiamų iššūkių, Komisija šiuo metu rengia antrąją vertinimo ataskaitą, siūlydama šią papildomą rekomendaciją.

2. KONTEKSTAS

Valstybės narės, pramonės šakos ir suinteresuotos šalys, o taip pat ir Komisija rekomendacijoje raginamos imtis priemonių nepilnamečių ir žmogiškojo orumo apsaugai pagerinti transliavimo ir interneto sektoriuose. Nelegalus, žalingas ir nepageidautinas turinys ir elgesys internete vis dar kelia susirūpinimą įstatymų leidėjams, pramonės atstovams ir tėvams. Atsiraa naujų iššūkių, tiek kiekybinių (daugės „nelegalaus“ turinio), tiek ir kokybinių (atsiras naujos platformos, nauji produktai). Atsižvelgiant į vis didėjantį kompiuterių našumą ir atminties galimybes, o taip pat į faktą, kad plačiajuosčio ryšio technologijos įgalina tokio turinio, kaip

¹ OL L 270, 1998 10 7, p. 48.

² KOM (2001) 106 galutinis, 2001 2 27.

³ C5-0191/2001 - 2001/2087(COS).

vaizdo medžiaga, platinimą 3G mobiliuose telefonuose, kaip niekada anksčiau, atsiranda saugios aplinkos poreikis.

3. REKOMENDACIJOS TAIKYMO SRITIS

Rekomendacijoje gilinamasi į garso, vaizdo ir informacijos paslaugų, apimančių visas pateikimo formas, nuo radijo programų transliavimo iki interneto, turinį.

4. KODĖL EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS, O NE KOMISIJOS REKOMENDACIJA?

Atsižvelgiant į tai, kad įstatymų valstybės narėse suderinimas neapima pramonės ir kultūros politikos krypčių, Bendrija, siekdama įgyvendinti Sutartyje numatytus uždavinius ir įsipareigojimus, turi naudoti neįpareigojančius instrumentus, tokius kaip rekomendacijos.

ES Sutartis suteikia Komisijai galių tvirtinti rekomendacijas – 249 straipsnyje numatyta, kad „Kad įvykdytų savo uždavinius, ... Komisija, ... teikia rekomendacijas“. 211 straipsnyje numatoma, kad, „siekdama, kad bendroji rinka tinkamai veiktų ir plėtotųsi, Komisija: ... rengia rekomendacijas arba teikia šioje Sutartyje aptariamais klausimais, kai to aiškiai reikalauja Sutartis arba kai Komisija mano, kad to reikia“.

Tačiau Komisija mano, kad šiam tikslui pirmenybė turėtų būti skirta ne Komisijos rekomendacijai, o Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijai.

Aptariama rekomendacija bus siekiama Europos vaizdo, garso ir informacijos paslaugų pramonės konkurencingumo plėtros, remiant nacionalines programas, siekiant sukurti palyginamą ir efektyvą nepilnamečių ir žmogiškojo orumo apsaugos lygį. Tai bus lengviau pasiekti, jei rekomendaciją apsvarstys ir patvirtins Taryba. Be to, Europos Parlamentas, savo 2002 m. balandžio 11 d. rezoliucija dėl pirmojo rekomendacijos vertinimo⁴, visiškai palaikė poreikį apsaugoti nepilnamečius ir žmogiškąjį orumą. Todėl Europos Parlamento dalyvavimas diskusijoje ir rekomendacijos patvirtinimas atrodo tinkamas. Dalyvaujant Europos Parlamentui atsiras daugiau viešų diskusijų ir rekomendacija turės didesnę įtaką. Apibendrinant, tikslas, kurio siekia Bendrija, gali būti geriau įgyvendintas, jei rekomendaciją patvirtins ne Komisija, o Europos Parlamentas ir Taryba.

⁴ C5-0191/2001 - 2001/2087(COS).

5. REKOMENDACIJOS TEISINIS PAGRINDAS

Garso, vaizdo ir informacijos pramonė Europoje turi didelį darbo vietų kūrimo ir ekonominio augimo spartinimo potencialą. Reikia gerinti sąlygas šios pramonės šakos veiklos konkurencingumui, ypač siekiant geriau išnaudoti technologijų plėtrą, pavyzdžiui, perėjimą prie skaitmeninio formato. Todėl siūlomas teisinis rekomendacijos pagrindas yra ES Sutarties 157 straipsnis, kuriame reikalaujama, kad Bendrija ir valstybės narės užtikrintų Bendrijos pramonės šakos konkurencingumui reikalingų sąlygų egzistavimą, o veiksmams siekiama, *inter alia*, geriau panaudoti inovacijų, mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros politikos sukuriama pramonės potencialą.

157 straipsnis jau sudaro 1998 m. rugsėjo 24 d. Tarybos rekomendacijos dėl Europos vaizdo, garso ir informacijos paslaugų pramonės konkurencingumo plėtros, remiant nacionalines programas, siekiant sukurti palyginamą ir efektyvą nepilnamečių ir žmogiškojo orumo apsaugos lygį⁵, teisinį pagrindą, kurį užbaigia ši rekomendacija ir 2000 m. gruodžio 20 d. Tarybos sprendimas dėl programos, skatinančios Europos garso ir vaizdo kūrinių kūrimą, platinimą bei skatinimą, įgyvendinimo (MEDIA plus – kūrimas, platinimas ir reklama 2001–2005 m.)⁶.

⁵ OL L 270, 1998 10 7, p. 48.

⁶ OL L 13, 2001 1 17, p. 35.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl nepilnamečių ir žmogiškojo orumo apsaugos ir atsakymo teisės, atsižvelgiant į Europos garso, vaizdo ir informacijos paslaugų pramonės konkurencingumą

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį ir ypač į jos 157 straipsnį,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą⁷,

atsižvelgdami į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę⁸,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę⁹,

Sutarties 251 straipsnyje nustatyta tvarka,

- (1) 1998 m. rugsėjo 24 d. Tarybos rekomendacija dėl Europos garso, vaizdo ir informacijos paslaugų pramonės konkurencingumo plėtros, remiant nacionalines programas, siekiant sukurti palyginamą ir efektyvų nepilnamečių ir žmogiškojo orumo apsaugos lygį¹⁰, yra pirmasis juridinis instrumentas Bendrijos lygmeniu dėl garso, vaizdo ir informacijos paslaugų, apimančių visas pateikimo formas, nuo radijo programų transliavimo iki interneto, turinio.
- (2) Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 276/1999/EB¹¹ buvo patvirtintas daugiametis Bendrijos veiksmų planas dėl saugesnio interneto naudojimo skatinimo, kovojant su nelegaliu ir žalingu pasaulinių tinklų turiniu (toliau – Saugesnio interneto veiksmų planas).
- (3) Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 1151/2003/EB¹² Saugaus interneto veiksmų planas buvo pratęstas dviem metams, jo taikymo sritis buvo iš dalies pakeista, įtraukiant priemones, kuriomis siekiama skatinti apsikeitimą informacija ir koordinaciją su susijusiais dalyviais nacionaliniu lygmeniu, o taip pat specialias nuostatas šalims kandidatėms.

⁷ OL C [...], [...], p. [...].

⁸ OL C [...], [...], p. [...].

⁹ OL C [...], [...], p. [...].

¹⁰ OL L 270, 1998 10 7, p. 48.

¹¹ OL L 33, 1999 2 6, p. 1. Sprendimas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1882/2003.(OL L 284, 2003 10 31, p. 1.).

¹² OL L 162, 2003 7 1, p. 1.

- (4) 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje¹³, išaiškinamos kai kurios juridinės sąvokos ir suderinami tam tikri aspektai, kad informacinės visuomenės paslaugos galėtų turėti visą įmanomą naudą iš vidaus rinkos principų. Keletas Direktyvos 2000/31/EB nuostatų taip pat yra susijusios su nepilnamečių ir žmogiškojo orumo apsauga, ypač 16 straipsnio 1 dalies e punktas, pagal kurį valstybės narės ir Komisija yra raginamos parengti elgesio kodeksus dėl nepilnamečių ir žmogiškojo orumo apsaugos.
- (5) Dėl naujų technologijų ir inovacijų žiniasklaidoje besikeičiant žiniasklaidos formai, būtina mokyti vaikus, o taip pat ir tėvus, efektyviai naudotis žiniasklaidos priemonėmis.
- (6) Viešųjų konsultacijų dėl 1997 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 97/36/EB iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 89/552/EEB dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų nuostatų, susijusių su televizijos programų transliavimu, derinimo¹⁴ metu buvo pasiūlyta, kad žiniasklaidos raštingumas būtų įtrauktas į Rekomendaciją 98/560/EB.
- (7) Komisija skatina bendradarbiavimą, dalijamasi patirtimi ir gera praktika tarp (savi)reguliuojamų institucijų, kurios vertina ar klasifikuoja garso ir vaizdo turinį, siekdama, kad visi žiūrovai, ypač tėvai ir mokytojai, įvertintų programų turinį.
- (8) Kaip buvo pasiūlyta viešųjų svarstymų dėl Direktyvos 97/36/EB metu, reikėtų atsakymo teise taikyti visai elektroniniai žiniasklaidai.
- (9) 1995 m. spalio 5 d. Tarybos rezoliucija dėl vyrų ir moterų įvaizdžio reklamoje ir žiniasklaidoje¹⁵, kurioje valstybės narės ir Komisija yra kviečiamos imtis atitinkamų priemonių skatinant įvairiarūši ir realų vyrų ir moterų sugebėjimų ir galimybių visuomenėje vaizdavimą.
- (10) Tarybos direktyvos, įgyvendinančios vyrų ir moterų lygių galimybių gauti ir teikti prekes ir paslaugas principą¹⁶ pasiūlymo teikimo metu, Komisija pastebėjo, kad lyčių vaizdavimas žiniasklaidoje ir reklamoje kelia rimtų klausimų apie vyrų ir moterų orumo apsaugą, tačiau padarė išvadą, kad kelti šiuos klausimus tame pasiūlyme nebūtų tinkama.
- (11) Valstybėms narėms patvirtinant požiūrį visų žiniasklaidos priemonių atžvilgiu yra tikslinga siekti žmogiškojo orumo apsaugos principo ir žodžio laisvės suderinimo, aiškiai skatinančio šią pramonės šaką visoje žiniasklaidoje vengti ir kovoti su bet kokia diskriminacija dėl lyties, rasės, etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, invalidumo, amžiaus ar seksualinės orientacijos.
- (12) Atsižvelgiant į technologijų plėtrą, ši rekomendacija turėtų papildyti Rekomendaciją 98/560/EB.

¹³ OL L 178, 2000 7 17, p. 1.

¹⁴ OL L 202, 1997 7 30, p. 60.

¹⁵ OL L 296, 1995 11 10, p. 15-16.

¹⁶ KOM (2003) 657.

I. REKOMENDUOJA valstybėms narėms kurti pasitikėjimo atmosferą, kuri skatintų garso, vaizdo ir informacijos paslaugų pramonės plėtrą, šiais būdais:

- (1) svarstyti priemonių nustatymo savo šalies įstatymuose ar praktikoje galimybes, siekiant visai žiniasklaidai užtikrinti atsakymo teisę, nepažeidžiant galimybės pakeisti taikymo būdą, atsižvelgiant į kiekvienos žiniasklaidos rūšies ypatumus;
- (2) remti, skatinant perėjimą prie technologinių naujovių ir, prisidedant prie bei nenukrypstant nuo esamų juridinių ir kitų priemonių, susijusių su transliavimo paslaugomis ir artimai bendradarbiaujant su atitinkamomis šalimis:
 - veiksmų, kurie leistų nepilnamečiams atsakingai naudotis internetinėmis garso, vaizdo ir informacijos paslaugomis, ypač gerinant tėvų, auklėtojų ir mokytojų suvokimo lygį apie naujų paslaugų galimybes ir būdus, kaip tas paslaugas padaryti saugiomis nepilnamečiams, ypač įgyvendinant žiniasklaidos raštingumo ir lavinimo programas.
 - veiksmų, kurie leistų gerinti, kur tai tinka ir yra būtina, gero turinio ir gerų paslaugų nepilnamečiams identifikavimą ir prieigą, įskaitant prieigos galimybes mokymo įstaigose ir viešose vietose.
- (3) skatinti pramonės šaką, siekiant visoje žiniasklaidoje vengti ir kovoti su bet kokia diskriminacija dėl lyties, rasės, etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, invalidumo, amžiaus ar seksualinės orientacijos.

II. REKOMENDUOJA, kad atitinkamos pramonės šakos ir šalys turėtų:

- (1) kurti teigiamas priemones, skirtas nepilnamečiams, įskaitant iniciatyvas naudotis garso, vaizdo ir informacijos paslaugų galimybėmis, vengiant galimo žalingo turinio, įskaitant suderinimą „iš apačios į viršų“, bendradarbiaujant savireguliacinėms ir koreguliacinėms valstybių narių įstaigoms, keičiantis geriausia praktika tokiais klausimais, kaip bendrų, aprašomųjų simbolių, padėsiančių žiūrovams įvertinti programų turinį, sistema;
- (2) kurti efektyvias priemones, skirtas visoje žiniasklaidoje vengti ir kovoti su bet kokia diskriminacija dėl lyties, rasės, etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, invalidumo, amžiaus ar seksualinės orientacijos ir skatinti įvairiarūši bei realų vyrų ir moterų sugebėjimų ir galimybių visuomenėje vaizdavimą.

Priimta Briuselyje, [...].

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas

PRIEDAS

ORIENTACINĖS GAIRĖS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMUI NACIONALINIŲ LYGMENIU ŠALIES ĮSTATYMUOSE ARBA PRAKTIKOJE, SIEKIANČIAMS VISOJE ŽINIASKLAIDOJE UŽTIKRINTI ATSAKOMO TEISĘ

Tikslas: priemonių nustatymas valstybės narės įstatymuose ar praktikoje, siekiant visai žiniasklaidai užtikrinti atsakymo teisę, nepažeidžiant galimybės pritaikyti taikymo būdą, atsižvelgiant į kiekvienos žiniasklaidos rūšies ypatumus.

- Nepažeidžiant kitų nuostatų, patvirtintų valstybėse narėse pagal civilinę, administracinę ar baudžiamąją teisę, bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, nepriklausomai nuo jo pilietybės, kurio teisėtiems interesams, ypač, bet tuo neapsiribojant, reputacijai ir geram vardui turėjo įtakos paskelbti **faktai leidinyje arba pranešime**, turi turėti atsakymo teisę arba lygiavertės gynimo priemonės. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad nebūtų kliudoma atsakymo teisės arba lygiavertės gynimo priemonių realiam panaudojimui, įvedant akivaizdžiai nepriimtinas nuostatas arba sąlygas. Atsakymas turėtų būti pateikiamas per priimtina laikotarpį po prašymo pateikimo, tokiu laiku ir būdu, kuris atitinka leidinį ar pranešimą, nurodytą paraiškoje.
- Pagal valstybės narės jurisdikciją, atsakymo teisė arba lygiavertės gynimo priemonės turėtų egzistuoti visos žiniasklaidos atžvilgiu.
- Valstybės narės turėtų patvirtinti priemones, kurios yra reikalingos atsakymo teisei arba lygiavertės gynimo priemonėms sukurti ir turėtų nustatyti jų įgyvendinimo tvarkos procedūrą. Ypač turi būti užtikrinta, kad bus suteiktas pakankamas laikotarpis, ir kad procedūros bus tokios, kad teise arba lygiavertėmis gynimo priemonėmis galės tinkamai naudotis kitoje valstybėje narėje gyvenantys arba įsikūrę fiziniai arba juridiniai asmenys.
- Paraiška pasinaudoti atsakymo teise arba lygiavertėmis gynimo priemonėmis turėtų būti atmesta, jei pareiškėjas neturi teisėto intereso tokio atsakymo paskelbimui arba, jei atsakymu būtų atlikti baudžiamieji veiksmai, arba juo būtų peržengtos viešo padarumo ribos.
- Reikia numatyti nuostatą dėl procedūrų, pagal kurias, iškilęs ginčas dėl atsakymo teisės ar lygiavertės gynimo priemonės, galėtų būti peržiūrimas teismine tvarka.